List 47. **NOVICE** Tečaj XXVII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnicijemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 24. novembra 1869.

Gospodarske stvari.

Načrt nove deželne gozdarske šole v Šneperku.

1. oktobra t. l. se je začela v Šneperku nova deželna gozdarska šola, ki se je po sklepu slavnega deželnega zbora kranjskega osnovala.

Ona ima namen mladenče ne le teoretično v gozdarstvu podučevati, temuč tudi djansko (praktično) jih tako uriti, da bodo pripravni za samostojno gospodarstvo manjših, zlasti kmetijskih in občinskih gozdov. Ker bi utegnila zanimati občinstvo naprava tej učilnice, podamo tù glavne črtice tej osnovi.

I. Svitli knez G. Schönburg-Waldenburg je pripustil deželnemu odboru za učilnico in za stanovanja učencev na svoji grajščini Šneperski na Notranjskem hišo prec pri gozdarskem uradu. Kot šolski gozd bode streglo šnepersko lesovje, ki spada k gozdom šneperske grajščine. Za odrejo rastlin se bodo napravile v šolskem gozdu in blizo šolske hiše posetve in drevesnice.

Gozdarska šola je zdaj pod vodstvom gospod J. V. Bodenstein-ovim, višim logarjem kneza Schönburga, ki je tudi prvi učitelj tej šoli, njega podpira v nauku gospod J. Furlan kot podučitelj. Više vodstvo oskrbuje deželni odbor kranjski, kteri tudi sposobnim 8 mladenčem podeljuje štipendije. — Sprejeti v šolo se morajo le oni mladenči, ki so najmanje že 15 let stari, trdnega zdravja, močni in lepega obnašanja, in ki se morejo izkazati z dobrimi spričali saj dovršenih ljudskih šol. — Ako deželni odbor spozna za potrebno, imajo se mladenči za sprejem v gozdarsko šolo poprej predskušnji podvreči.

II. Gozdarska šola traja dve leti, toraj se jemljó va-njo novi učenci le po preteku tega časa. — Dveletni šolski tečaj je razdeljen v 4 poletja, to je, v dve zimski (od 1. oktobra do 15. marca) in v dve poletenski (od 15. marca do konca avgusta).

Nauki gozdarske šole v Šneperku so sledeči:

a) gozdarsko računstvo in prvi poduk v zemljemerstvu;

b) gozdarsko rastlinoznanstvo gozdnega drevja in grmovja kranjske dežele;

c) znanstvo najimenitnejih gozdu škodljivih in koristnih živali, in naravoslovje lovskih živali;

d) lesoreja;

e) raba gozda, to je nauk, kako se ima z gozdnim lesom ravnati;

f) obris lovskega nauka, kako se ima divjačina gojiti in rabiti;

g) varstvo gozda zoper škodo po ljudéh in po podnebnih nezgodah;

h) vaje v risanji;

i) vaje v spisih.

Konec vsacega poletja se ima vsak gojenec iz predlaganih predmetov izprašati ter zadobi poleg vspeha spraševanja šolsko spričalo. — Kdor polletno skušnjo iz večine predmetov ne naredí dobro, zgubí štipendijo. Šolske zapisne bukvice ima vsak učenec pri polletnem spraševanji pokazati.

III. Slavni deželni zbor je ustanovil za to šolo 8 štipendij, ki se plačujejo za stanovanje, kurjavo, svečavo, za podučevanje in za živež 8 ubožnih učencev. — Mladenči, ki se jemljejo za plačilo v to šolo, imajo za stanovanje in živež primerno odškodnino in vsacega pol leta 15 gold. šolnine plačevati. — Vsakemu deželanu je dopuščeno, da more eno ali več štipendij za učence te šole založiti. — Cela ustanova ali štipendija znaša 200 goldinarjev, pol ustanove 100 gold. in četrt ustanove 50 gold. na leto. Tako ustanovo pa je treba najmanj za 4 leta zagotoviti. Založniki cele štipendije, ali njene polovice ali nje četrtega dela imajo pravico, enega učenca za sprejem v to šolo nasvetovati.

IV. Vsak učenec se ima po svojem prihodu predpisano priprosto obleko za nedelje in delavne dni oskrbeti, namreč: eno delavno suknjo za vsak dan, in suknjo, hlače in čepico z zelenim obrobkom za nedelje in praznike. Tudi ima vsak odgojenec seboj prinesti: 3 spodnje hlače, 3 zavratnice, 4 srajce (robače), 4 pare nogovic, 3 robce (žepne rute), 3 brisalnice (brisače), 2 para škorenj iz juhtnine (1 par mora biti čez kolena), in 1 par škorenj iz teletine. Vsak gojenec si sme omisliti puško z njeno robno pripravo vred, lovski meč in lovsko torbo. Te rečí pa shranujejo učitelji.

Stroške za bolne učence imajo njih stariši poplačati, in le z majhino boleznijo more učenec v šolski hiši na stanovanju ostati, sicer ga pa morajo ali stariši k sebi vzeti, ali pa morajo v bolnišnico priti.

Vsi učenci imajo ob nedeljah in zapovedanih praznikih pri božji službi biti in vsak se ima na tanko po prepisih hišnega reda ravnati, ter bi moral drugače to učilnico zapustiti.

Najpotrebnejši učni pripomočki, zbirke v poduk v gozdarskih vednostih, modeli in gozdarska orodja so se napravili na deželne stroške; vendar je želeti, da bi se le-ti učni pripomočki narastli in pomnožili po dobrovoljnih doneskih domoljubov. Deželni odbor prejema take darove s hvaležnostjo.

Nekaj o živinoreji.

Na posestvu, kjer je polja več od 2, 3 oralov, je živina potrebna. Na sebenstvih do 2 oralov polja se dá z rokami vse delo opraviti.

Živina za delo pa so ali voli (tudi krave), ali pa konji.

Kaj je boljše imeti za delo, vole ali konje?

Konj je hitrejši memo vola, opravi tedaj prej svoje delo; pa njegova oprava je draži, kovač zasluži pri njem skoz leto tudi nekaj, in ko je konj čez 12 let star, je potem od leta do leta manj vreden; ko je pa prav star, ne veljá nič. Pa tudi še druge nesreče ga lahko zadenejo: oslepí, dobí naduho ali sigo, ali si noge zlomi, ali kaj tacega, in vsa njegova cena, da-si včasih veča od dveh volov, je zgubljena.

Vol gré navadno bolj počasi, se prej upeha, vročina ga prej zmaga memo konja. Pa če ga kaka nesreča zadene, še zmiraj nekaj veljá, in če je star, se dá upitati in mesarju drago prodati.

Za navadne kmetovalce, kteri blaga po cestah ne vozarijo, je vol gotovo boljši od konja; kdor se pa rad po cestah v mesta, ali v daljne kraje, ali na sprehod vozari, takemu konj bolj služi, da-si mu pride draži.

Hribovci, kteri svoja posestva z voli obdelujejo in kónj nimajo, so večidel premožniši od dolincev, ki konje imajo, če je tudi ravno vse drugo enako.

Mlade živine je treba dela učiti bodi konj ali vol, in ne le konji, ampak tudi voli se dajo navaditi hitre hoje, in so taki za obdelovanje polja in sploh za kmetijo popolnoma dobri. Umnega učenika potrebujejo, in jih potlej udariti ni treba, ampak glasna voznikova beseda zdá in je dosti.

Mali posestniki večidel nimajo svoje živine za delo, ampak si jo najemljejo. V nekterih krajih je morebiti to boljše, posebno kjer se gnoj lahko dobí, postavimo, pri mestih. Sicer pa je delavna živina pri hiši še posebno blagó, ki povikša premoženje gospodarjev.

Koliko delavne živine da je na posestvih potreba, to se more povedati, če se vé obširnost in pa lastnost posestva. Kjer je 20 oralov polja in 12—15 oralov travniščine, zemlja huda slinjevka, ondi sta dva močna konja in 2 para volov zadosti. Če je puhlica, sta 2 konja in 2 vola, ali pa sami štirje voli tudi zadosti.

Kar pa delo z rokami tiče, obdelujejo kmetiški ljudje svoje male kmetije s svojimi otroci, ali s svojo žlahto, ali pa imajo kacega hlapca, kako deklo, ali pa najemljejo delalce sosede za vračilo. Pri večih posestvih pa, pri grajščinah in drugod je veliko poslov in najemnikov, ki veliko iz rok vzamejo, in če posebno bogate letine ni, na zadnje malo ali pa nič dobička ne ostane; kar pridelajo, snedó, in komaj se davki pri tem vjamejo, posebno kjer se na tanko na vse ne gleda, in imajo včasi več poslov in delalcev, kakor jih je treba.

Letina. Rožičev krompir. Dzirconski panjovi. Poddružnice kmetijske.

Iz Dolenskega.

Dbc. — Visoki Kum je dobil letos zgodaj belo suknjo. Navajen je sicer tega od nekdaj, al prezgodaj in predebela bila mu je letos; tolažil se je le s tem, da pri sedanji „allgemeine Wehrpflicht“ tudi sicer oproščeni vinski griči letos ravno tako zgodaj belo halo nosijo. O prvem snegu je bilo drevje še vse zeleno. Jablane še s sadom letošnje srednje rodovitnosti sèm ter tjè obložene so pod nenavadno dvojno težo milo ječale ter marsiktere hčerke, ktere so se toliko let matere zvesto oklepale, so onemogle in na zemlji pokoj našle. Otresovali smo sicer drevje pridno, al malo je zdalo — le maloktero drevo je čisto nepoškodovano ostalo. Škoda je toliko veča, ker sega daleč v prihodnja leta pri splošni nemarnosti za sadúnosnike. Tudi v drugem oziru je bila nadloga velika, ker smo imeli še vse na polji, ter svinjam prvi dan ni bilo kaj dati. Al kaj, ko pride nesreča malokdaj sama! Prvi sneg je gorki jug kmalu pospravil; nadjali smo se še veliko lepega vremena in robine*) spravljati se spet ni nikomur mudilo. Grozno smo se bili ukanili. Precej drugo sredo zapade sneg, debeleji ko prvi — sèm ter tjè gotovo do 2 čevlja visok — zdaj se nam je pa huda godila. Spod debelega snega smo morali sploh toliko korenstva izkopavati, da smo svinje saj preživili. Hvala Bogú, da tudi ta sneg je tako hitro zginil. Hiteli smo, kar se je dalo, ker vremenu nismo hoteli več upati; pa pri vsem tem nam je Martinov sneg še mnogo robine spet tretjič zakril. Dobro, da še pri nas hude zime ni bilo, kakor se od drugod sliši.

Letina je pri nas prav srednja. Krompir je po nižih krajih okolice še precej lep; črnega ni bilo preveč. Po viših krajih pa je bil sila droben, in še tisti je zginil tako, da ga že zdaj za seme nimajo. Kaj pa okrogli rdečkasti krompir barona Rožiča ali kaj gnjije?**) Mislim, da je po svetu že kaj znan. Pri nas smo ga dobili pred kakimi 6 leti. Govorica je šla pred njim, da ni kaj okusen za ljudí, ampak le bolj za svinje, da pa še ni nikoli gnjil. Kar prvo tiče, se mi je od začetka res nekoliko neokusen zdel; zdaj se je pa pri nas tako zboljšal, da ga človek prav lahko vživa. Gnjil pa res tudi pri nas do zdaj ni, saj jaz nisem čul.

„Veliko rojičev, veliko mrličev“ — se je letos do zadnje črke pri čbelah spolnilo. Pri nas je za čbelorejo prav ugoden kraj. Na ajdi gotovo nikjer tako dolgo ne berejo, ko pri nas. Že precej po kresu dobivajo hrane na zmesni***), potem na prašnji in zadnjič na strnišni ajdi. Letos so le na prvih dveh malo dobile, na zadnja nič. Dzirconske čbelne panjove pa že tudi tù dalje časa poznamo. Navadnih imam jaz čisto malo — le za spomin. Ljudém so zeló všeč, le predragi se jim zdijo. Tisti, ki so bili spomlad v Ljubljani naznanjeni po 1 gold., niso Dzirconski, — po tej ceni jih ne more nobeden delati, ampak so le naši navadni s premakljivimi satovnimi dilicami. So sicer enmalo zboljšani, pa za rabo so Dzirconski vse kaj druzega. Prav bi bilo, da bi se saj premožniši čbelarji teh poprijeli, sčasoma bi že tudi drugi izgled posnemali, ako bi se dobička enkrat prepričali in videli, kako ima človek čbele v rokah, ter jim pri vsaki nezgodi lože in zdatniši more pomagati, kakor pri naših navadnih panjovih.

Tudi Dzirconske sem jaz malo spremenil. Prvi Dzirconski panjovi, ktere sem jaz videl, so ímeli 3 predalce; kedar so spodnjega nanesle, se jim je v druzega odprlo, in potem v tretjega. Al tretji je le malokdaj potreben, in meni se tudi dozdeva, da je za čbele pretežavno in prezamudno tako visoko nositi; zato sem jaz panj na vse straní malo razširil in le dva predalca napravil. Če bi bila oba polna, bi bilo medú kakih 45 funtov in s tem sem jaz vselej zadovoljen. Pa res tudi ne bi bilo treba; saj se jim brez vsega motenja poln sat vzame in s prazno dilico nadomesti.

Ker je ravno občni zbor kmetijske družbe naznanjen, naj še tega malo omenim. Prav je, da se bodo manjše poddružnice po deželi naredile; zakaj to? vsak pameten lahko vé. Vendar, kolikor zlasti dolensko stran poznam, se mi ni vse prav primerno zdelo, kakor je bilo nasvetovano. Naj bi se vsak iz

---

*) To besedo rabijo pri nas ko skupno imé za repo, korenje, peso; je še kje to ime v navadi? Pis. (Mi smo jako veseli te besede, ker utegne to pomeniti kar kolektivna Hackfrucht. *Vred.*)

**) Na peščenem vrtu družbe kmetijske v Ljubljani ni gnjil. Vred.

***) Zmesi, kakoršna je tù v navadi, jaz nisem nikjer videl, ne vem, ali je kje drugej v navadi ali ne. Pri nas je poglavitni kmetiški živež. Seje se namreč o začetku rožnika ječmen in ajda vkup, žanje se okoli sv. Jerneja. Pis.

dotičnega kraja oglasil, da bi bila ta važna razdela prav dobro dognana! Sploh mi je bilo malo všeč, ko je neki govornik lansko leto zahteval, naj se kmetijske poddružnice le po občinah ali srenjah osnujejo, češ, da farna razdela je nestanovitna, po srenjah pa najbolj gotova in stanovitna. Naravnost rečem, da sem se čudil, da se tej modrosti ni noben udov protistavil. Jaz mislim, da ravno narobe je pravo; stanovitnost je le po farni razdeli, ne pa po srenjah. Kolikokrat so se že le v zadnjih 20 letih srenje prestrojile, spremenile itd., vsak vé; kolikokrat pa fare? Malo kterikrat! Marsikje bi bila res potreba velika, se je tudi že mnogo prosilo, pa zgodilo se ni. Pa tudi ljudstvo se za srenjsko razdelo malo zmeni, farne pa se stanovitno drží, tako da se farni razdeli celó ustavlja, čeravno še dobro kaže. Zato ne vem, kako je mogel uni gospod osnovi kmetijskih poddružnic po srenjah toliko prednost dajati; znabiti je bil „liberalizem“ v nevarnosti? Vse lahko mogoče. Saj je tudi ravno tisti gospod trdil, da župniki niso sposobni za predstojnike kmetijskih poddružnic. In zakaj ne? Čudite se modrovanju: „Kaj pomaga, da so res nekteri župniki goreči in marljivi predstojniki poddružnicam; ko pa umrjejo ali bodo prestavljeni, poddružnica hira in peša, in na zadnje vse zaspí“. Ti nesrečna stvar ti, da tudi duhovniki mrjó! Ko bi bili župani ali grajščaki postali, bili bi neumrljivi in še za predstojnike kmetijskim poddružnicam sposobni!?

Pa — pustimo šalo, ter prašajmo rajši resno: Kdo je več za kmetijstvo storil duhovniki? grajščaki? župani? Kdo ima veče zaupanje — duhovniki? grajščaki? župani? Nič se duhovnikom ni treba bati, kam bo tehtnica potegnila, al ta klofuta je bila potrebna, sicer bi bil „liberalizem nove êre“ v nevarnosti.

Konečno še dostavljam, da naj bo letna plača toliko mala, kolikor le mogoče, ker gotovo je poglavitna potreba, da k kmetijski družbi tudi mali posestniki in kmetovalci kolikor največ mogoče pristopajo. Dozdanja plača pa je bila za kmeta prevelika. Želeti bi bilo tudi — če bi denarne močí pripuščale — da bi saj kmetiški udje sèm ter tjè kako novo seme zastonj dobili, ali kak kratek poduk itd. Tako bi se jih čedalje več privabilo in tako tudi namen kmetijskih poddružnic čedalje bolj dosegal.

Obrtnijske stvari.

Obrtnija s kranjskimi slamniki in drugo slamnato robo.

Išče te sreča, um ti je dan
Najdel jo boš, ak — nisi zaspan!

Središče tega obrtnijskega oddelka so Domžale, vas pri dunajski cesti na desni obali Bistrice. Slamarija je že od nekdaj tu vgnjezdena, al od napredka se noter do poslednjih let ni kaj znalo, kajti vse se je le okoli starega kopita sukalo. Po zadnji nesrečni vojski pa se je pokazal očividen razvoj.

Tirolska društva, ki so poprej tù samo blago nakupovala, so si tu velike tvornice (fabrike) postavila, v kojih se slamniki veliko hitreje izdelujejo.

Ali je s tem ljudstvu zdatno pomagano ali ne? Res je, da se mnogo blagá izdela in razprodá, a ljudstvo samo životari, drugi bolji dobiček vživajo. Idimo v tvornice in oglejmo stroje (mašine). Ali res veljajo sila denarjev? ali je res tako umetniško delo? Samo prost pritiskovalni vod (Hebel) je, in akoravno je železen, gotovo ne veljá na tisuče. Vse drugo orodje ni opisovanja vredno. Kaj pa so trgovci? Razumni ljudjé so, to je res, al preučeni niso, kajti so nekteri, ki še svojega jezika pravilno pisati ne znajo. — Žalostno je tedaj — brez ovinkov naj rečem — da se domačini za lepo obrtnijo na svoji zemlji tako malo brigajo! Kupčija se, razun zahoda, na vse kraje močno razteza, in kakor se kaže, vedno bolj, najbolj pa proti vzhodu. Ali pa ni za to Slovenec bolj pripraven nego Tirolec, ki ne zná niti slovenskega niti kakega druzega slovanskega jezika. Slovenec obhodi s svojim jezikom lahko skoraj vse kote od Triglava do Urala, tako pa drugi namesti njega tržujejo, misleči, da so edini vir blagostanja celi okolici, čeravno je le ljudstvo vir njihovega. Pri kupčiji — to je po celem svetu tako — gleda res vsak le na svoj lastni dobiček; zato se ne more zahtevati, da bi pri tej obrtniji drugače bilo. Al da ne bomo domači tujcem delali s svojimi žulji, treba se je prvič učiti, da gremo naprej in ne ostanemo tam, kjer smo bili pred sto leti. Kar pa se tega tiče, radi sicer priznavamo, da so naši kmetje, ki se pečajo z izdelovanjem slamnikov, poslednja leta lepo stopinjo naprej storili; prav čedni so njih slamniki in dober kup. Drugo pa, česar je treba, je kapital, da se na roci napredka malo rokodelstvo povzdigne v veliko obrtnijo. Da tega mali rokodelec ne zmore, to je gotovo, — kapitalisti naši pa so dosihmal na malo kaj druzega mislili, kakor na to, da so kupčevali z žitom. Žitarji so bili ali so še zdaj — to je vsa njihova inteligencija! Kar je kmet pridelal, to so ti prodajali in še prodajajo. Da bi se bili kaj več poprijeli, — da bi bili z umom svojim povzdignili obrtnijo, za to imamo žalibog! le celó malo izgledov.

Na noge tedaj rojaci! ki imate denar. Zdramite se za obrtnijo. Škoda, ki jo utegnemo, Bog daj da ne, prepozno zapaziti, utegne biti dvojna: prva v obrtnijskem oziru, ker bi tujstvo bogate studence na svoj mlin napeljalo in domačim vzelo; — druga v narodnem oziru, ker od tujca se ne more pričakovati, da bi srce imel za národne naše potrebe.

Delovanje
deželnega zbora kranjskega 1869. leta.

III.

V 12. seji je dr. Bleiweis stavil sledeči nujni predlog:

Slavni deželni zbor naj sklene: Deželni zbor naj na temelji §. 19. deželnega reda za vojvodino kranjsko prevdarja, kako od 21. decembra 1867. leta začenši razglašene splošne postave in naredbe ustrezajo deželni koristi.

V ta namen naj se izvoli odbor 5 udov iz vsega zbora, ki o tem podá sl. zbornici potrebne nasvete. —

Ko mu zbornice predsednik dovoli besedo, utemeljuje dr. Bleiweis najpred nujnost predloga svojega, potem pa predlog sam tako-le (po stenograf. zapisniku):

„Vtrdil bodem predlog svoj kar mogoče na kratko. Po §. 19. deželne ustave je deželni zbor sklican, da presoja in nasvetuje, kako razglašeni splošni zakoni in naredbe ustrezajo deželni koristi.

Stojé na temelji deželne ustave, imamo tedaj pravico, spustiti se v razsojo državnih postav; al oziraje se na mnogotere postave in naredbe, ktere so nam došle iz rok državnega zbora od 21. decembra 1867. leta počenši, veže nas tudi dolžnost, da se spustimo v to presojo. Veže nas pa dolžnost iz dveh obzirov: prvič z ozirom na korist dežele naše, in drugič z ozirom na korist Avstrije. (Dobro, dobro!)

To sta obzira, iz kterih bodem utemeljil predlog svoj.

*

Obzir prvi je obzir na korist naše dežele.

Kar se tiče te koristi, došle so nam v preteklih dveh letih mnogotere naredbe in postave, po kterih so se v vseh okrajinah domovine naše čule dosti glasne in dosti očitne pritožbe: pritožbe namreč, da se mnogotere postave in naredbe ne strinjajo niti z avtonomijo deželno, niti s tukajšnjimi materijalnimi interesi, niti s pravicami narodnimi, in niti z verskim čutjem katoliškega našega naroda. (Živa pohvala.) Dunajski zbor, v kterem nemški liberalizem zvonec nosi, žalibog, da je prezrl prava in posebnosti različnih kraljestev in dežel v Avstriji. Bili so sicer tudi naši poslanci v tem zboru, in krepko so mnogokrat povzdignili svoj glas zoper take naredbe, al žalibog! da glas je ostal le glas vpijočega v puščavi. (Dobro, dobro!) Mala peščica poslancev naših, združena s poljskimi in tirolskimi poslanci, majorizirana je bila po oholem glasu nemških gospodov, ki so si za vodílo postavili glasovito načelo: „Sic volo, sic jubeo“, — in konec je bil besedí.

To je prvi obzir, — obzir na korist domovine naše.

Drugi obzir, s kterim vtrjujem predlog svoj, je obzir na korist Avstriji.

Slovenci so bili vsigdar in so še dandanes lojalni Avstrijani (živa pohvala); vprašanje njihovo je tedaj upravičeno: ali mnoge postave in naredbe, ki smo jih dobili v poslednjih letih, so tudi na korist Avstriji, ktere obstojni del je tudi dežela naša. Avstriji sem rekel, — žalibog, da smo izgubili celó imé (živa pohvala), imé častitljivo, imé starodavno, in da na njegovo mesto stopila je le Cislajtanija ali pa celó nobeno imé, ker zove se pogostoma le država „der im Reichsrathe vertretenen Königreiche und Länder“. Mi ne zanikujemo Magjarom njihovih pravic, ker vemo, da imajo zgodovinsko pravo, — al da so po nesrečnem dvalizmu razkosili Avstrijo na dvoje, da so za-se meso obdržali, nam pa vrgli kostí (veselost, gromeča pohvala), da so navalili nam 70%, na-se pa vzeli le 30%, — da so nas žrtovali centralizmu nemškemu, to, gospôda moja, to je krivica, — to je, kar je nevoljo naredilo po vseh drugih kraljestvih in deželah; to, gospôda moja, je tisti glasoviti „Ausgleich“, kterega se radujejo vnanji sovražniki Avstrije, ki hrepené po razpadu njenem! (Gromeča pohvala.)

Častita gospôda! tak je tedaj stan naš, tak je stan Avstrije, — nihče ga tajiti ne more; vsak pa ga mora obžalovati, komur je za Avstrijo mar. (Dobro, prav!)

Ker so tedaj državni naši poslanci — še enkrat rečem — brez vspeha se potegovali za to, kar je na korist nam in Avstriji, — ker njih beseda ni obveljala na odločnem mestu, stopi tedaj dolžnost na deželni zbor naš, da on resno preudarja, kako bi boljo prihodnost vstvarili oži naši domovini Sloveniji in pa državi Avstriji, ter potem nasvetuje, kar je dobro in potrebno na blagor občni.

To je drugi obzir — obzir na korist Avstriji.

Živo po vsem tem priporočam, naj slavni zbor sprejme ta moj predlog. (Dolgotrajna gromeča pohvala.) —

Zbor je sprejel predlog. V odsek peterih so bili izvoljeni: dr. Bleiweis, dr. Razlag, dr. Toman, Svetec, dr. Zarnik.

Ta odbor je dovršil sporočilo, namenjeno deželnemu zboru in od konca do kraja natisnjeno v 43. listu „Novic“, — zato ga na tem mestu ne ponavljamo več. Da bi ga bil deželni zbor sprejel z veliko večino, ako ne bi bil mahoma zaključen, gotovo je.

Med opravili deželnega zbora smo omenili tudi oskrbovanje deželnega premoženja ter deželnih ali druzih, deželni skrbi izročenih zavodov.

Da so ta opravila od prevelike važnosti za deželo, ni nam treba mnogo dokazovati. Dosti je, če povemo, da gré tukaj za to, kako se ohranjuje in obrača deželno in zavodno premoženje, kako zadostuje dežela svojim potrebam in dolžnostim, in zavodi svojemu namenu; odkod se vzamejo potrebni pomočki za tiste potrebščine, ki v lastnem deželnem ali zavodnem premoženji nimajo zaloge, toraj tudi za kaj in koliko je treba deželne priklade na davke.

Iz tega samega je že razvidno, kako živo se tiče deželno gospodarstvo dežele in njenega blagostanja, sploh pa tudi posebej vsacega, ki davek plačuje.

Treba tedaj, da častitim svojim bralcem podamo, kolikor nam prostor dopušča, vsaj kratek posnetek iz računskih sklepov ter proračunov deželnega gospodarstva, iz kterega se bo vsaj to videlo, koliko je glavnine, potem koliki so za 1870. leto prihodki in koliki stroški.

V deželni oskrbi, tedaj pod gospodarstvom deželnega zbora, so zdaj naslednji zakladi ali fondi:

I. Zaklad od zemljiške odveze. Iz njega se, kakor je znano, izplačujejo obresti od zemljiških zaveznic ali obligacij, potem tiste teh zaveznic, ki se vsako leto izsrečkajo, in potlej stroški, ki jih prizadevajo opravila servitutne odveze.

Ta zaklad ima za 1870. l. stroškov 624.217 gld.

Njegovi prihodki za tisto leto so:

1. Odplačila nekdanjih podložnikov, in sicer:		
a) na istini . . .	186.000 gold.	
b) na obrestih . .	37.200 „	
c) na letnih obročninah (anuitetah)	22.082 „	
d) na zamudnih obrestih	9.000 „	
vsega skupaj		234.482 gold.
2. Državne odkupnine za mrtvaščino enoletna obročnina		64.137 gold.
3. Drugih prejemkov		400 „
4. Deželna doplačila po prikladi na davke, in sicer:		
a) 24% na prave (direktne) davke daje	226.300 gold.	
b) 10% na vžitnino daje . .	34.199 „	
skupaj		206.499 gold.
Potem je vsega prihodka		559.518 „
Če se primeri k stroškom, kaže se primanjkave		65.098 gold.

ktera se pokrije z brezobrestnim posojilom od države.

II. Deželni zaklad, iz kterega se jemlje, kar je treba, za deželne potrebščine in naprave, to je, za deželni zastop in deželne urade, za bolnišnico in posilno delalnico, za deželno priprego, za pogon ali šub, za žandarske staní, za bolnike in zdravstvene rečí sploh, za šolstvo, ceste itd.

Ž njim v zvezi so ti-le podzakladi: domestikalni, porodnišni, najdenišni, norišni in od posilne delalnice.

Stroškov ima deželni zaklad za 1870. leto:

a) svojih lastnih		156.700 gold.
med kterimi je za deželni zastop in deželne urade . . .	15.964 gold.	
za oskrbo bolnikov . .	85.000 „	
za cepljenje koz in sploh za zdravstvo . . .	8.700 „	
za pogon ali šub . . .	11.500 „	
za žandarske kvartirje ali staní	6.200 „	
za priprego	9.400 „	

za mostí in ceste . . . 10.000 gold.
b) za podzaklade, in sicer
1. za domestikalni . . . . 31.332 gold.
2. za porodišni . . . . . 8.717 „
3. za najdenišni . . . . . 36.093 „
4. za norišni . . . . . 8.976 „
5. za posilno delalnico . . . 40.751 „
Vseh stroškov, lastnih in podzakladnih
je tedaj . . . . . 280.556 gold.
Tem nasproti je prihodka, ki ga ima od svojih rečí
a) deželni zaklad . . 39.000 gold.
b) kar ga imajo takisto podzakladi, in sicer
1. domestikalni . . 48.877 „
2. porodišni . . . 451 „
3. najdenišni . . . 1.060 „
4. norišni . . . . 684 „
5. od posilne delalnice . . . . . 34.339 „
To je vsega skupaj . . . . . 89.313 gold.
Če se ta prihodek primeri stroškom,
kaže se primanjkave . . . . . 191.243 gold.
ki se bo morala pokriti ali založiti z prikladami na davke, in sicer se naloží
a) 16% na prave davke, kar bo dalo 156.700 gold.
b) 10% na vžitnino, kar bo dalo . . 34.200 „
skupaj . 190.900 gold.

Potem takem bo deželne priklade za 1870. leto za zemljiško odvezo in za deželni zaklad skupaj 40 odstotkov na prave davke, 20 odstotkov pa na vžitnino.

Škoda, da deželnemu zboru zavolj nezgodnjega sklepa letos ni bilo mogoče, odpraviti, kakor je namerjal, deželno najdenišnico, kar bi prihranilo (kakor bodemo zdolej le na drobno povedali) sčasoma deželi zeló velike stroške, ki znašajo zdaj za najdence sploh okoli 60.000 gold. na leto, kar samo pobere 6 odstotkov deželne priklade.

III. Bolnišni zaklad ima za 1870. leto
stroškov . . 41.277 gold.
prihodkov pa 44.656 „

Dohodki sicer, kakor se vidi, prevagujejo; ali ne sme se pozabiti, da je tukaj vmes 31.900 gold., ki jih deželni zaklad za svoje bolnike plačuje.

IV. Zemljedelski zaklad ima zdaj svojega lastnega premoženja, to je, glavnine . . 14.015 gold.
prihodkov za 1870. leto je . . . . . 1.297 „
in stroškov . . . . . 234 „
Od presežka ali prebitka je namenjenih 1000 gold. kmetijskim nadaljevalnim šolam.

V. Sirotinski zaklad ima svojega premoženja, to je, glavnine . . . . . 195.194 gold.
prihodkov za 1870. leto . . . . . 12.732 „
in stroškov . . . . . 7.794 „

VI. Peter Pavel Glavarjev zaklad za bolehne in uboge ima glavnine . . . . . 131.892 gold.
prihodkov za 1870. leto . . . . . 9.776 „
stroškov . . . . . 4.366 „

VII. Zaklad za zidanje deželne norišnice ima glavine . . . . . 83.090 gold.
prihodkov za 1870. leto . . . . . 4.366 „
stroškov . . . . . 381 „

VIII. Normalski šolski zaklad ima
glavnine . . . . . 86.540 gold.
prihodkov je za 1870. leto . . . . . 8.723 „
in stroškov . . . . . 6.901 „

To je na kratkem pregled deželnega denarnega gospodarstva po računih za 1868. leto in proračunih za 1870. leto.

Da bi deželni zaklad otresel, kolikor mogoče, stroškov, stopil je deželni odbor pred letošnji zbor z nasvetom, naj se odstrani naprava, v ktero se jemljejo nezakonski otroci, navadno „špitalarji“ imenovani. Al ta predlog je bil eden izmed tistih, kterih deželni zbor ni mogel letos več rešiti zato, ker je vlada zbor mahoma končala. Da bralci naši izvedó, kaj je bilo pripravljeno, povzamemo iz odborovega sporočila, kteremu je bil dr. Bleiweis poročevalec, sledeče črtice:

Slavni zbor! V 21. seji lanskega deželnega zbora obveljal je sklep, naj se dela na to, da se najdenišnica v Ljubljani popolnoma odpravi; predno pa se dá to dovršiti, naj se predrugači organizem porodnišnice in najdenišnice. V isti seji so bila sklenjena načela, po kterih naj deželni odbor osnuje novo uredbo omenjenih inštitutov.

Ko se je deželni odbor vsled tega sklepa lotiti hotel izdelovanja take reforme, so ga presilni stroški v ljubljanski najdenišnici in v vnanjih najdenišnicah, ki se zdaj po novi državni postavi od 29. februarja 1868. leta deželnemu odboru na znanje dajejo vsaki mesec, vstrašile tako, da je opustil izdelovanje naročene mu postave, ter je pozvedeti dal na tanko vse stroške, in se ob enem do deželnega odbora v Linc, kjer je lanski deželni zbor gornje-avstrijski popolnoma odstranil najdenišnico, obrnil z vprašanjem: kakošne nasledke ima v zgornji Avstriji popolna odprava deželne najdenišnice? Po §. 6. gori omenjene državne postave od 29. februarja leta 1868. ima namreč vsak deželni odbor drugim deželnim odborom vsaki mesec naznanjati najdence, kteri so bili na račun dotične dežele v najdenišnico sprejeti. Deželnemu našemu računarstvu je po takem bilo mogoče na tanko povedati, da na stroške kranjskega deželnega zaklada je najdencev v Gradcu 8, na Dunaji 5, v Pragi 1, v Trstu pa 782, — stroški za vse te znašajo za eno leto 35.527 gold., — v ljubljanski najdenišnici pa jih je zdaj 1032, in za te znašajo stroški enega leta 24.926 gold. 77 kr. Po takem ima deželni zaklad kranjski za vse najdence skupaj letos plačati 60.453 gold. 77 kr., ako se do konca tega leta ne sprejme še drugih več.

Tolika sila stroškov za najdence same, ktera od 14 krajc. priklade direktnih davkov požre sama 6 kr., tedaj blizo polovico priklad, je osupnila deželni odbor tako, da je mislil, opravičenje imeti za popust izdelovanja nove organizacije in to temveč, ker si je pred očí postavil še stroške za bolnike z . . 85.000 gold.
stroške za pogón (Schub) in priprege (Vorspann) z . . . . . 9.400 „
skupaj . 94.400 gold.
kteri se plačujejo iz deželnega zaklada in v kterih se nič prihraniti ne dá.

Ako seštejemo stroške za najdence, za bolnike, za pogon in preprege, stopi nam pred očí ogromni znesek od 154.853 gold. 77 kr., ki požró deželnih denarjev toliko, da so nam roke vezane skor za vse druge stvarí, ktere so deželi iz mnogostranskih ozirov živo potrebne in za ktere celó nič storiti ne moremo brez novega obloženja ljudstva našega z novimi prikladami.

Gledé na ta žalostni denarni stan deželni, kteremu bi se celó malo pomagalo le z nekterimi premembami najdenišnice, je vést vezala deželni odbor, da se je, kakor je gori rečeno, obrnil do deželnega odbora v Linc, in ga vprašal: kako stojijo v gornji Avstriji zdaj stvarí, ko nimajo več najdenišnice. Deželni zbor Linški je z dopisom od 16. avgusta, štev. 7430, odgovoril, da odstranjena najdenišnica nikakoršnih škodljivih nasledkov nima, samo v porodnišnico dohaja manj nosečih žensk in po takem ima učilnica nekaj manj materijala.

Z ozirom tedaj 1. na nezmagljive stroške, po kterih je dežela kranjska za najdence prizadeta, ki bode po natanjčnem preračunu v 10 letih, to je, od leta 1859. do 1869. za najdence plačala 198.623 gold. 41½ kr. — in 2. z ozirom na dopis iz Linca, da po odpravi najdenišnice niso nastali nikakoršni škodljivi nasledki, kaže se preočitno živa potreba, da se odstrani najdenišnica tudi pri nas, a da se tudi brez moralne škode odstraniti more, in da se po takem princip, ki ga je slavni deželni zbor odločno odobril v 21. seji lanskega zbora, to je, odprava najdenišnice brez skušanja kakih reform kar naravnost vresniči. — S tem pa, da se odpravi najdenišnica, ne gré na to, da bi se odstranila tudi porodnišnica (Gebärhaus). Porodnišnica mora ostati, ker je potrebna tako, kakor iz drugih ozirov bolnišnica, da namreč noseče ženske imajo pribežališče, v kterem morejo poroditi in da se vzdrži učilnica za babice, ki je edini pogoj, kterega se po zapisniku od 31. januarja 1862. leta, ko so deželne dobrotne naprave iz rok vladinih prešle v roke deželnega zastopa, držati mora deželni zástop.

Da bi se pa gradivo (materijal) učilnici porodoslovja ne oškodovalo, dalo bi se to storiti tako, da se noseče ženske iz zdravilnih obzirov jemljejo že po preteku 8. meseca nosečnosti v porodnišnico, tedaj tudi že 4 tedne pred porodom, in da smejo, ako za to prosijo, ostati tudi 4 tedne po porodu v porodnišnici. Privabilo bi se pa tudi porodnišnici več nosečih žensk s tem, kakor se je v Lincu storilo, ako bi se tudi takim zakonskim ženam, ki so dokazano revnega stanú in ktere zadnje tedne nosečnosti težko stane, si z delom svojih rók kruh služiti (delavkam in drugim takim), velika dobrota naklonila, da 4 zadnje tedne svoje nosečnosti brez plačila dobijo pomoči v porodnišnici.

Po vsem tem tedaj stavi deželni odbor sledeče predloge: 1. Najdenišnica v Ljubljani prestane 1. julija 1870. leta, to je s 1. julijem 1870. leta se noben otrok ne vzame več v najdenišnico ljubljansko. 2. Najdenci, ki so zdaj v deželni oskrbi in kteri pridejo do konca julija 1870. leta v ljubljansko najdenišnico, ostanejo v deželni oskrbi po pravilih, zdaj še veljavnih. 3. Zarad tega, da ostane porodnišnica in učilnica za babice stopijo 1. julija 1870. leta sledeče določbe v veljavo. (Sledijo 4 določbe.) 4. C. k. ministerstvo notranjih oprav se naprosi, da prihodnjemu državnemu zboru predloží premembo državne postave od 29. februarja 1868. leta o tem, da deželni zakladi tacih dežel, v kterih ni najdenišnic, niso dolžni plačila za najdence odrajtovati vnanjim najdenišnicam, temuč da plačajo le stroške za ženske svoje dežele, ako so revne, dokler so v porodnišnici bile. 5. Ti sklepi se naznanijo c. kr. deželni vladi.

Že gori je bilo rečeno, da se prestanek najdenišnice ni mogel skleniti in sicer zato ne, ker je bil deželni zbor nenadoma zaključen.

Vrtec lepoznanski.

Visoka pesem.

Zložil Jovan Vesel-Koseski.

(Dalje.)

VII.

Odpusti krivde nam.

Bog ljubezni, slika poterplenja,
Milosti, pravice večni Bog!
Dnevno dolg naraša nam življenja,
Sledni dan je širji greha krog.

Vemo res natanjko voljo tvojo,
Glasno nam v oserčju govorí,
Vbogamo pa rajši glavo svojo,
Redkokrat ki modro nam velí.

Mesto de krepost bi izvolili,
Verlo šli po stopnicah pravic,
Vmolknemo ko zloba rogovili,
Veterno al sledimo ji vštric.
Množtvo želj prešernih in pohota
Najde pot do serca našiga,
Zgovor koj si skuje zla pomota,
Ako vest privólenja ne da.

Bog visok ljubezni, poterplenja,
Milosti, pravice sveti Bog!
Našiga ne sodi tak življenja
Pično clo, kot kaže zakon strog.
Ne plačuj po naši nam zaslugi,
Meri nam po lastni milosti,
Opri nas v omahanju in tugi,
Brata kot podpiramo i mi.

Skaži nam, ko zderknemo, dobrote,
Bodi lek, če stiska čut gorjup,
Vedri nas, ko žugajo pomote,
Zdrami vest, pretí ko greha strup.
Zjasni vid, v obleki ak sobolni
Skriti volk se bliža himbno nam,
Divji al ko vepar serda polni
Tik nasprot zakruli tu al tam.

Vsmili se, ko dobriga sovražnik,
Grešna sla, kalí oserčja čut,
Zlosti duh nam, blagodjanja lažnik,
Polzno past nastavlja tiho ljut.
Klicaj nas, omama ko presladka —
Kače kip — nam bliža skrivno se,
Ko v prepad oberne pot pregladka,
Spomni nas, vernitve čas de je!

Nas miluj, ko pravi sled zgubimo,
V igro klam le vid obračamo,
Čednosti ko lestve zapustimo,
Spolnimo telesu voljo vso.
Vsmili se, takrat gospod ljubezni,
Proge teh napak odpusti nam,
Glav omôt, in serca zmede strezni,
Zgub de vsak pomembo vidi sam.

Tudi mi smo bratam odpustili
Čisto vse, ki bercali so nas,
Zvezki zdaj med nami so le mili,
Vlada le dobrote blagi glas.
Blagor tem, ki ljubi, ki sovraži,
Sreče cvet, ki škodo nam želé,
Mira slad, ki preganjaje draži,
Dobro vsim, ki vrag nasprot stojé.

Dnes ki nas terpinči al ožali,
Bodi nam umirjen tudi dnes,
Jutro de zedinjeno se hvali
Strog vladar zadostenih nebes.
Tak se nam bo milo prízaneslo,
Kar vestí nadlega rahli čut,
Sreča bo med nami sjajno geslo,
Djan ob moč kraguj šipavno krut.

(Dalje prihodnjič.)

Nekim „junakom“.

Vi „Slovenskemu Narodu“ prodajate*) skrivnosti; kaj naš narod po tem pride slovenski na red?

Iz Štajarskega.

Dopisi.

Iz Tmina — odgovarja visokocenjeni deželni poslanec gosp. Winkler v „Domovini“ na „nezaupnico“, ktero je po „Slov. Nar.“ on z vsemi druzimi poslanci vred od graških študentov in še nekterih drugih nezaupnikov, ki so taki izvedenci v veliki politiki, da še komaj svoje imé podpisati znajo, prejel zato, ker niso podpisali interpelacije dr. Tonklijeve in dr. Žigonove. Vredno je, da iz obširnega pisma g. Winklerjevega povzamemo nekoliko vrstíc, ktere ilustrirajo one pisarije. „Mislijo oni — tako se med drugim glasí odgovor — da so slovenski poslanci v deželnem zboru dosihmal zares le spali, in da bi oni, ko bi bili na njihovem mestu, našim Slovencem hribe zlatá pridobili? Da je bil v deželnem odboru že v letu 1861., ko je bil v njem en sam Slovenec, slovenski jezik vpeljan kot uradni jezik za Slovence, da se je deželni volitni red, po kterem so imeli Slovenci v deželnem zboru le 7, Italijani pa 14 zastopnikov, leta 1865. tako prenaredil, da so si zdaj Slovenci in Italijani enaki; da se je ustanovila kmetijska šola (gospod pisatelj navaja še več dokazov v obveljavi slov. jezika); da so slovenski poslanci glasovali zoper neposrednje volitve za državni zbor; da se zdaj v Brdih, na Krasu in na Tominskem delajo ceste z denarji deželnega zaloga; da se bodo zdaj na podlagi nove šolske postave ustanavljale in vzdržavale tudi z deželnimi pomočki za Slovence ljudske šole; ob kratkem, da je, ne v enem stoletji, temuč v manj kot 10 letih dežela goriška v narodnih zadevah vže precej nov obraz dobila — vse to ni nič! Nezaupnico so zaslužili oni, ki so vse to pridobili! In če so tudi kaj pridobili, mislijo se te prebrisane glave, da saj ni môglo biti drugače? Kakor da bi na Štajarskem, na Koroškem, v Trstu, v Istriji in celó na Kranjskem zares ne bilo drugače! Naj mi verjamejo ti možje, da, ko bi bili oni v deželnem zboru, imeli bi bili ravsanje in kavsanje in parlamentarnih škandalov brez konca in kraja, v deželni zbornici bi bilo za naše Goričane veliko mikavnih komedij, druzega pa — nič. „Vse to nič ne dé“ — mi odgovorijo oni; dajte vse občine slovenskim poslancem (razun Tonkli-a in Žigon-a) nezaupnico! „Soča“, spolni svoj poklic! proč jih pobriši! Pa zakaj? Zato, ker niso podpisali dr. Tonkli-eve in dr. Žigon-ove interpelacije!! Pa kdaj sta ona dva zapopadek svoje interpelacije drugim poslancem razodela, kdaj sta le rekla, da jo hočeta staviti? Sedanji slovenski poslanci niso vajeni lučati ne v cerkvi, ne v deželnem zboru „petard“, pa tudi ne za kom drugim pobirati jih! Saj med tem, ko je dr. Tonkli svojo dolgo interpelacijo v deželni dvorani bral, potem ko so Italijani odšli, po postavi še zbora več ni bilo. In vendar hočejo nekteri modrijani, da naj se s tako taktiko skrbi za blagostanje naše dežele! To je dobro, da je naše ljudstvo bolj zrelo in bolj pametno, kakor si nekteri v svojih možganih mislijo; ona tirja djanj, pa ne besedí. Zatorej že vé, kaj ima storiti, in kje svojih zastopnikov iskati; naj si le oni toliko glave ne lomijo. Kar mene zadeva, saj so moji volilci, ko so me prvi- in drugikrat volili, vedeli, da sem uradnik; ali sem kot njih pooblastanec deželi kaj koristil, naj sodijo oni. Hvaležen sem jim za njih zaupanje, pa prosil nisem nikoli, in še manj silil, naj me volijo. Jez nisem gledal in ne gledam, kakor mislijo graški študentje in še kdo drugi ž njimi, kot deželni poslanec ne na „osebnosti, ne na lastne interese“; odstopim toraj prav lahko, če to želijo moji volilci. To mislijo, tega sem prepričan, tudi drugi slovenski poslanci, kterim so nezaupnice namenjene.“

*) Za Zeilenhonorar.

Od Kolpe 2. nov. D. K. — Blagovolite od istorične slovenske Kolpe (Kupe) sprejeti dopis. Pravo rečem, ako pravim „istorične“, kajti vsak trenutek časa, kar bivam tukaj že 18 mesecev dni, me opominja slavnih bojev naših slovenskih pradedov, ki so tik Kolpe se borili s Turčinom v 16. veku neumrljivega spomina. Tudi bivam tukaj med nasledniki tistih 3000 uskokov, ki so od leta 1530. do 1541. iz turške Bosne dobro došli na mejo kranjsko, kajti še sedaj čujem tù lepi čisti bosniški jezik, i nahajam izvirna imena bosniških rodovin, na pr. Cetinski, Butina, Mavrović, Obranović, Petranović, Grgurić, Jurković, Vuk, Ožanić, Kerković, Majetić, Zdravić, Črnković itd., ki s svojim glasom še pričajo izvirek bosniški. Tudi noša tù se je izvirna ohranila, zlasti med „lepim spôlom“, kajti bele so deklice i žene i neizmerno nježne v svoji beli tančici, kakor bele ovčice i ravno taki jagnjički na zelenem bregu marljivo pašo iskajoči. I čudno je, da se tukaj tudi južno bosniško vreme pravico dela, kajti sneg noče ležati, čeda ovác skoraj celo zimo zunaj se pase, tice gorkih krajev vajene nas, hvala Bogú, celo zimo ne zapustijo; se bojé menda čez Reko v Italijo preseliti se, kjer jih pozimi na hiljade (tù navadna beseda za tisuč) postrelijo. Tudi imamo tukaj zares bosniške slive (češplje) sladke in okusne, podobne turškim, se vé, kdor jih pustí zoreti, med tem, ko bližnji kočevski kraji imajo borno malo sadja. — Mnogo listov iz Ogerske i Slavonije sèm dohaja, ki tožijo zarad poredne letošnje letine v imenovanih deželah, a bosniški Slovenci na meji Kranjske Očeta nebeškega hvalimo za bogati Njegov blagoslov, kajti dobili smo obilo sliv, fažona, krompirja, debelače, jabelk, sená, detelje itd. Bog čuvaj nas le druzih nesreč, bodi-si političnih, narodnih, šolskih ali pa vojskinih. Kar se šol tiče, ongavi „Tagblatt“, da je vedenje duhovščine nasproti postavi šolskega nadzora. Kakovo je stališče slovenske duhovščine do sedaj bilo, to je znano iz Gorenskega dovolj. Al tudi drugej niso bili naši fajmoštri pričujoči pri šolskem izpraševanji preteklega šolskega leta; jaz poznam take može i tudi katehete, ki niso vpričo „oktroiranega šulinspektorja“ izpraševali, temuč samostojni, v imenu Božjem z oblastjo cerkveno. Kako se bo šolska reč izvozlala, bode nam prihodnje leto pokazalo; do sedaj ne more se to konečno razsoditi. Bomo videli sklepe deželnega zbora, škofijstva, vlade, Rima. — V političnih i narodnih rečéh gotovo sedaj zvonec nosijo českí deklaranti i resoluciji kranjskega i tirolskega deželnega zbora; dobro došel nam je pa tudi govor poslanca Hermana v 14. seji štajarskega zbora o cerkvenih zadevah Ne moremo si bosniški Slovenci jačjejšega moža misliti, kakor je on; slava mu! — V vojaški granici, to vam povemo, je nezadovoljstva mnogo o tem, da se ima kos za kosom razpustiti i se o tem ni beseda dala vrlim graničarom, ko da bi morali biti „unicum“ brez ustavnega života v ustavni dobi cis- in translitvan ski!

Od dolenskega Posavja. (*Tudi nekaj iz učiteljske konferencije*) omeniti bodi naj meni dovoljeno, ki je bila 13. septembra v Krškem. Pa tako kasno prideš s sporočilom? — utegne mi kdo zavrniti. Res kasno je, al še spregovoril ne bi bil besedice, ako bi se po časnikih ne hvalisala tudi drugej nova inšpektorska êra. Naj povem tedaj jez par besedic o krškem uči-

teljskem zboru, kteremu priča je bil g. Lesjak. Ko bi jaz trobil v Dežmanov in Kromerjev rog, ktera, kakor smo slišali iz govora dr. Bleiweisa, bi že rada sesajočim slovenskim detetom culico v nemško mleko močila, prav zadovoljen bi bil tudi jaz s krško konferencijo. Sešlo se je kakih 18 učiteljev, vsak učitelj je imel na eno iz 3 vprašanj pismeno odgovoriti — in — kako je to dobro délo gospodu Lesjaku! — da skoro vsi so nemški odgovarjali; tudi vsi pogovori vpričo ces. komisarja bili so nemški. To je gosp. Lesjaka s tolikim veseljem navdalo, da se je ves vtopil v izveličani učiteljski stan, rekši: „Ich bin zwar Priester, aber ich muss Sie versichern, ich bin ganz Lehrer und bleibe Lehrer bis zum Tode". Gospod res neki ni več ud konštitucijonalnega društva. Da pa ne zamolčim nič resničnega, naj dodam še to, da po opravljeni konferenciji so bili učitelji pri rujnem vincu, s kterim jih je pogostil ces. komisar, jako veseli, in tù se jim je otajalo spet materno srce, kajti popevali so lepe slovenske pesmi. Menda da bi bilo bolj prav, ako bi bili gospodje ljudsko šolo zadevajoče reči rešili v slovenskem jeziku, a magari naj bi bili potem še raji gospodu Lesjaku na radost zapeli kakošno nemško. Ne bo dal — slišim ljubljanskega g. Pirkerja — me zavračati — to je „pedagogična Unzulässigkeit", da učitelj ljudskih naših šol rešuje svoje naloge slovenski! S tem gospodom pa ni dobro češinj zobati. Zato z Bogom!

Iz ribniške doline 15. nov. —n— (*Vihar, letina, národnost, telegraf*). Včeraj je bil v naši dolini tak strašansk vihar, ki je od polnoči do 5. ure druzega popoldne trajal, kakoršnega ljudje tukaj ne pomnijo. Iz poslopij je strehe, celó podstrešja trgal in jih po več sežnjev daleč metal, da je bilo groza. Šipe, posebno pri večih oknih je lomil in trl, da je vse križem letelo. Drevesa, kozolce, pa tudi vozove, če so se na prostem pokazali, je prevračal. Ljudje, kteri so bolj na vetrovnih krajih in v slabih poslopjih prebivali, so se drugam vmaknili, boje se, da bi jih vihar v njih lastnih poslopjih ne pokopal. *)

Letina je v vsem našem kraju, izvzemši pšenico, zelje in korenje, sploh slaba. Turšica in sočivje, poglavitni tukajšni pridelki, so se zavoljo prezgodnjega mraza, slabo obnesli. Piče za živino se je precej nakosilo, pa bi je bilo veliko več lahko, da bi ljudstvo sploh kaj več v kmetijstvu umelo. — Sadna drevesa, posebno češpljeva so bila letos prav polna; le obžalovati se mora, da so nektere vasi in soseske tako nemarne, da za sadjerejo, vklub vsemu poduku, ki ga mladina v šoli dobiva, in vklub vsemu prepričanju, koliko sadje koristi, se za sadjerejo še ne zmenijo ne. Skoro bi bilo potreba, da bi se takim zanikarnežem postavno zapovedalo, da toliko in toliko drevesic morajo vsak na leto saditi! V 10 letih bi zdaj gole planjave in griči ves drugačen obraz dobile, in v 20 letih bi bilo sadja povsod dovolj.

Kar pa se národnosti tiče, je ljudstvo pri nas še strašno zaspano, posebno kočevski mejaši. Najde se sem in tje za domačo reč kak vnet mož; ali kaj pomaga, ko je deset drugih, ki ne vedó, ali so tič ali miš. Še „Tgbl." ne more s takimi „Kranjci" zadovoljen biti, ker tudi voda niso na njega mlin. V več trgih, tudi že v vaseh imajo drugej in si napravljajo narodne čitalnice; le naša dolina s precej velikim trgom je še nima, in je menda pri tako pičlem številu domorodcev tudi ne bo kmalu imela. V Ribnici pa, kjer bi bil prav priličen kraj za čitalnico, o kteri se je že enkrat nekaj govorilo, je še več nemškutarije, kakor je „suhe robe." Dobro bi bilo, da bi rodoljubi prihodnjo spomlad v našem kraju tabor napravili; skušnje učé, koliko da taborji primorejo narodni zavednosti.

Dobili smo letošnjo jesen tudi skoz našo dolino na Kočevje telegraf. Da ga je bilo treba — priča nam to, da so ga postavili. Smešno pri tem delu je pa to, da so kole zanj celó iz Koroške in Štajarske k nam in — v Kočevje — vozili! Znano je, da se v naši dolini še dosti lesa najde; tukaj bi se bili lepi koli po 60 kr. lahko dobili; vsi krevljasti iz Koroške in Štajarske pripeljani pa vsak po 2 gold. ali pa še več stane. — Tako se v naši Avstriji ravná in gospodari! Saj ima denarjev na kupe in nevsahljive zaklade — iz davkov!

Iz Bistrice na Notranjskem. (*Trojica Čehov.*) (Konec.) O petju slavne gospé, ki je s svojim, v visocih, kakor tudi v nizkih glasbenih stopnjah krepkim polnim in milim glasom vrsto prekrasnih pesem navdušeno spevala, hočemo le toliko omeniti, da bi bili vsako tudi že znano pesem radi ne le enkrat, ampak po večkrat iz njenih ust slišali, kar smo nekterikrat tudi sprosili. Gosp. Weiss je pa umetnik na glasoviru, ki ima malo para. — Ako gré komu hvala, da zná čutila skladatelja v srcu poslušalcev skladbe obuditi, gré gotovo g. Weiss-u, ki s svojo neizrekljivo izurjenostjo koviniim glasom tisto čarobno moč vlivlja, ki poslušalcu globoko v srce segaje nenasitljivo hrepenenje po nadaljevanju sladkih čutil budí. — Slava blagosrčnema umetnikoma; slava pa tudi njunemu bratu po narodu — gosp. Bahman-u, ki je s primernim krepkim nagovorom veselico pričel in z navdušeno deklamacijo: „Ja jsem Čeh", njeni prvi del sklenil. Da! čast in slava gosp. Bahman-u, ki je istinito duša tukajšnji čitalnici, ki si vsemu trudu in tudi materijalni škodi vkljub v neprilličnih okoliščinah pešajoči čitalnici na noge pomagati prizadeva. Srčno mu želimo, da bi mu množica bistroumnih bistriških in trnovskih veljakov njegovo blagodušno početje za pospeševanje narodnega življa podpirala in nam več veselih večerov ponudila, s kakoršnim je trojica Čehov nas domače in zraven nas tudi množico pri izdelovanju železnice vmestjenih in vposlenih Čehov, Nemcev in Francozov razveselila. Srce nam je veselja igralo videti zastopnike toliko različnih narodov v zajemni prijaznosti se veselice udeleževati; nevoljo je pa v nas obudila misel na tiste preglavice, ki v domači hiši razprtje vžigajo in svojo mater grdé, ko smo v zapisniku imena Francozov brali, ki si v čast štejejo biti udje slovenske čitalnice. Živili nam pravični možaki vseh narodov!

Iz Idrije 20. nov. (*Iz čitalnice.*) Temu, kar smo že zadnjikrat „Novicam" o omenjeni svečanosti tukajšnje čitalnice sporočali, dodamo danes še posebno to, kar je bila glavna stvar oni svečanosti. Izraziti je namreč hotela čitalnica po odboru svojem radost nad postopanjem visokocenjenega c. kr. višega rudarskega svetovalca gosp. Lipolda, ki si ga je Idrija za svojega poslanca v deželni zbor kranjski izvolila, ter mu javno razodeti svojo zahvalo. Govor ta je lepo povdarjal razumnost in značajno krepost gosp. Lipolda, ktera sta rodoljubom našim porok bila, da bode v deželnem zboru hodil pravo pot. „Vi, gospod, je rekel govornik, spoznali ste razmere domovine naše, in v tem spoznanji niste se potegovali za to, kar enega, dva ali tri osrečuje, temveč za to, kar zahteva pravica, — kar je vsem na korist". — Po dokončanem govoru, ki je bil od občinstva navdušeno sprejet z gromoviti slava- in živio-klici gosp. Lipoldu, prebralo se je pismo, ki ga je odbor sl. političnega društva „Slovenije" iz Ljubljane poslal naši svečanosti na čast in ki je bilo z ve-

*) Čudno je to, da drugod na Kranjskem ni bilo takega viharja, ki pa je 14. dne t. m. na Dunaji, okoli Dunaji in v doljni in zgornji Avstriji tudi tako razsajal, ljudi končal in toliko škode naredil, da so mislili, da se bliža sodni dan. „Vred."

liko radostjo pozdravljano. — Zdaj pa poprime nazoči gospod Lipold besedo — tihota postane po vsej dvorani — in blizo tako-le govorí: Akoravno mi je znan bil namen, ki ga ima čitalnica pri današnji veselici, vendar se nisem pripravljal na odgovor z umetnimi in ličnimi izrazi; dovoli naj mi toraj, slavna gospôda, da nekoliko besedí kar naravnost iz srca povem. Najprvo izrekujem za skazano mi zaupanje srčno hvalo slavni čitalnici, ki šteje mnogo udov, ki so tudi moji volilci bili. Spoznavši veliko važnost izročene mi naloge razvidel sem koj začetkoma v svojem novem poslu težavno stališče deželnega poslanca — posebno v kranjskem deželnem zboru. Vstrezati dvema gospodoma — dvema krepkima strankama — to ni bilo mogoče, a to tudi nikdar moj namen ni bil. Braniti pravico in resnico, potezati se za blagor svoje domovine, svojega naroda in še posebej svojih volilcev, — to me je vodilo, ko sem pristopil k narodni večini kranjskega deželnega zbora, kjer mi je bilo dano vsaj nekoliko po vesti svoji in previdnosti storiti za svoje sobrate, preljubljene Slovence. — Delovanje v kranjskem dež. zboru bilo je za-me z marsiktero neprijetnostjo združeno, in sicer tako, da brž v začetku mislil sem že položiti poslanstvo v roke svojih volilcev. Zavest pa, da ravnam po želji in v smislu večine svojih volilcev, in nada, da zlasti v šolskih zadevah za svoj narod na Kranjskem morem kaj storiti, osrečile ste me, da sem do sklepa deželnega zborovanja ostal na častnem mi izročenem mestu. Za povzdigo šolstva se je sicer nekaj malega storilo, a to, česar bi jaz želel in česar naša dežela tako zeló potrebuje, namreč veliko novih dobrih šol in izvrstnih učiteljev, to se je po sklepu Njih Veličanstva odložilo na prihodnje boljše čase. Da ne zaidem v razkladanje delovanja deželnega zbora, omenim zastran gorečega vprašanja o zedinjenji Slovencev le to, da za geslo „živela Slovenija“ danes še ne glasujem, a toliko bolj navdušeno kličem: „živeli Slovenci po vseh slovenskih pokrajinah! Mili Bog pa daj, da bi se vsi Slovenci tako izobražili in tisto omiko in národno zavest dosegli, da bi vsi enkrat in sicer s živim prepričanjem tirjali potrebno „zedinjeno Slovenijo!“ Za zdaj pa iz srca kličem: Živeli Slovenci! — To so bile poglavitne misli, le na kratko posnete, obširnega in izvrstnega govora g. Lipolda, kteremu so sledili navdušeni klici: „Živeli Slovenci, slava našemu poslancu!“ In saj tudi ni moglo drugače biti, kajti videlo se je govorniku, da so mu iz srca izhajale besede, zato pa so tudi v srce segle nazočim.

Iz Kranja. (*Vabilo za S. Jenkov spominek.* *) Izrekla se je od mnogih strani želja, naj se postavi našemu v pesmih neumrlemu S. Jenku dostojen spominek. Obljubilo se je v ta namen od nekterih domorodcev že blizo 150 gold. Da bi se pa ta stvar v redu obravnavala, osnoval se je tukaj v Kranji poseben odbor obstoječ iz sedem udov, ki bode prejemal denar in skrbel, da se napravi pesniku lep spominek. Naj se tedaj za to napravo namenjeni doneski blagovolijo pošiljati podpisanemu odboru, kteri bode v „Novicah“ od časa do časa polagal račun. Rojaki! Vsak národ časti vredne svoje pesnike in če tudi se jih spominja še le po smrti, vendar kaže s tem, da se zaveda narodnosti svoje in da mu bíje srce za domovino. Zložimo tedaj vsak po svoji zmožnosti za spominek, ki bode še poznim unukom našim zaznamoval kraj, kjer počiva pesnik, ki je pel: „Naprej zastava Slave“!

V odborovem imenu:

Dr. V. Prevec, predsednik. Drag. Šavnik, tajnik. F. Sajovec, blagajnik.

*) Prosi tudi druge slov. časnike, da ponatisnejo to vabilo.
Odbor.

Iz Kranja 20. nov. —x— (*Nov župan in nov mestni odbor.*) Ker, kakor čutim, Vaš navadni dopisnik ne prime za peró, da bi Vam naznanil izid novih volitev, naj Vam jaz izročim malo vrstic. Kako imenitne so naše volitve, in kako prijetne nemškutarjem ljubljanskim, temu živa priča je to, da je „Tagblatt“ napisal cel „lajtartikel“ in da je skoro obnorel v veselji, da je — padel národni župan Pirc, češ, da s tem je kranjsko mesto se odkrižalo „klerikalni“ stranki (čujte to slavo duhovni gospodje, ki niste prišli volit!) in postalo „verfassungstreu“! Ne davno kar je bil Kranj že tudi tako glasovit — namreč takrat, ko so hotli „rotovž“ na boben djati, — zdaj je prišel — na boben „Tagblattov.“ Naj se vendar ta zdaj nam tako „očetovski“ list preveč ne raduje; saj vsaka reč le en čas trpi! Gosp. Pirc res ni več župan, al povedati morem prav pošteno, da je padel le iz osebnih razlogov a ne narodnih. Mož bistrega uma in odločnega značaja hotel je včasih enmalo preveč po svoje vladati in ni prizanesel tudi odborniku, ako je preskočil mejo. Da mu je to izredilo marsikterega nasprotnika, jasno je samo po sebi v malem mesticu. Sploh je znan pregovor: „ako se hočeš ljudem zameriti, bodi župan.“ Da kazinarjem in tudi kantonskemu glavarju zarad narodnega ravnanja v mestni pisarnici ni bil v srce prirašen, kazalo se je v tem, da je g. Derbič prišel z vsem svojem krdelom k volitvi — ne gosp. Pirca volit. Tudi županov nekdanji prednik g. Lokar, ki naj bi se raji s čem drugim pečal kakor da na svoje stare dni streže nemškutariji, je, če tudi s težko sapo na pretrganje kopal jamo dozdanjemu županu. Tako je s to združeno močjo „padel gosp. Pirc.“ Da bi bila c. kr. deželna vlada iz Ljubljane po telegrafu ukazala uradnikom Pirca ne voliti, kakor je „Slov. Nar.“ pripovedal, je presmešno, bi bilo tudi celó nepotrebno, saj Derbičeva stranka nikoli ne bila volila Pirca, če bi bila vlada tudi ukazala ga voliti. In koliko neki so si te „združene močí“ privojskovale druzih odbornikov? — razun treh so bili vsi prejšnji izvoljeni; za 6 novih se je pa pomnožil zdaj odbor, ti pa so res v duhu nove ère. Za župana je bil te dni voljen apotekar g. B. Šavnik, ki je že enkrat županoval; star pa pošten mož je, čegar sin je najiskrenejši rodoljub. Niso tedaj tako strašanske prekucije pri nas, kakor si „Tagbl.“ misli; popolnoma v svesti smo si, da naše mesto ostane to, kar je bilo, za Ljubljano prvo mesto slovenske Kranje, a ne nemškega Kočevja. Naj le nastopi Slovencem dobrovoljna vlada na Dunaji, kmalu vpadejo krila uradnikom, in potem je tudi brž konec vpljivu, ki ga v majhnem mestu ima birokracija. In s to nado mirno spimo vsako noč.

Iz Ljubljane. (*Veliki sejm ljubljanski*) v pondeljek ni bil kaj posebno živahen. Tudi na živinski sejm se ni ravno veliko živine prignalo, vendar je bilo med njo dokaj pitane, ktero so pokupili nekaj Lahi, 32 glav pa je vzel veliki barantač Prister na Dunaj (tedaj naši voliči že tudi na Dunaj romajo.) Cena za srednjo živino je bila med 300–350 gld. — Krav je bilo malo, pa še te bile so slabe in drage. — Tudi kónj je bilo zeló malo in skoraj nič lepih; al še slabi so se prav drago prodajali!

— (*Druga predstava slovenskega dramatičnega društva*) v deželnem gledišču v nedeljo zvečer bila je spet tako odlična, da se brez ugovora mora ponašati ž njo. Gledišče — razun 8 demonstrativnih lóž — bilo je ljudstva iz mesta in dežele tako polno v vseh prostorih, da so morala notranja velika vrata odprta biti, da so iz pritvora gledali poslušalci na gledišče; ki pa smo v parterji bili, stali smo v taki stiski, da se nismo mogli ganiti. Tako polno gledišče je pač dosto očitna priča, kako zeló narod naš hrepení po igrah v domačem je-

ziku. Kakor pa je polno bilo gledišče, tako izvrstno ste se tudi vršile oboje nocojšnje igri „Županova Micika“ in pa „Serežan“, ktere je vpeljal vojaški orhester z overturo „Hej Slovani“, ki je bila z gromovitimi slavaklici ponovljana. „Županova Micika“, po Linhartovi na naše sedanje razmere po dr. Jan. Bleiweisu predelana, si je vselej svoje zmage gotova, ker je od konca do kraja vsa vzeta iz življenja prostega našega ljudstva. Pa so ti tudi igralci in igralke njene bili klasični. V glavnih rolah so se odlikovali „župan“ (izvrstna nova moč slov. dramatiki), pošten kmetišk oče, — ljubeznjiva „Micika“, — mladeneč „Anže“, korenjak od nog do glave, in pa „Glažek“, zvesti šribarček, da mu ga ni para, ki je v svoji mutasti pesmici izvrstno kazal, kar mu je izbrisala nemila policija. Pa tudi manjše role „Podgorske“ — lepe mlade vdove, in pa dveh mestnih škricev so se vršile dobro. Da je smeha bilo brez konca in kraja, se po vsem tem samo po sebi razume. — Na bolj resnobnem polji pa se giblje opereta „Serežan“, vzeta iz života naroda hrvaškega, kteri je Köck spisal vrlo lepo muziko, prav v narodnem duhu, vsaki situaciji primerno in jako prijetno; če tudi je, kakor v operetah navadno, tako imenovanega lahkega značaja, je vendar pri vsem tem tehtno muzikalno delo. Kar se tiče vršitbe „Serežana“, gré palma v tej igri gospé Odijevi, ki je „Anko“ igrala in pela tako odlično, da si je prikupila vsa srca že v prvi ariji; izvrstno je tudi pela dvospev z „Blažkom“ in še posebno milo nevestno pesem v trispevu; — v igri pa se je vêdla kot graničarka z dušo in telesom in to osobito v tistem momentu, ko je kazala, da ni nič manj pogumna in hrabra nego je „Marko“, njen ljubi. Poleg nje se je odlikoval „Marko“, stopivši na oder v krasni obleki serežanski, bil je že radostno pozdravljan. Igral je izvrstno, a tudi, čeravno nekoliko prehlajen, lepo pel, posebno ono arijo, ko se v boji ranjenega dela. „Blažek“ in „grof Demeter Stankovič“ bila sta popolnoma na svojem mestu — v igranji in petji slavna. Vredno vsem se je družila „Klementina“ v svoji težki roli. Z gromovito pohvalo je bil sprejet konečni zbor možki in ženski, ki so ga naši gospodje in gospodičine tako eksaktno in navdušeno peli, da nikoli tacega zbora ne slišiš v našem gledišču. Gosp. Försterju, pevovodju čitalničnemu, ki je vodil godbo, gré prav iskrena hvala za tak vspeh. Pohvaliti pa moramo tudi muzično kapelo c. kr. Huynovega polka, — v Zagreb pa poslati srčno zahvalo, da so prijazno posodili krasno narodno opravo. In tako zopet dobro srečo čez mesec dni!

— (*Svetli škof ljubljanski*) grejo prihodnji teden v Rim v cerkveni zbor; ž njim gré preč. stolni dekan g. dr. Pogačar. Dokler jih ne bode nazaj, so svetli škof za svojega namestnika (generalvikara) postavili preč. g. kanonika Fr. Kramarja, vodjo duhovnega semenišča. Ostali škofje slovenski: vikši škof goriški, škof tržaški, poreški, štajarski in pa škof markeški (preč. g. Mrak, iz Amerike prišedši) so se menda že podali na pot v Rim, kjer že davno biva preuzvišeni biškup Strossmajer.

— (*Učiteljem mestne Št. Jakobske šole*) se ob novem letu povikša plača, in sicer na 600, 500, 450 in 400 goldinarjev. — Letos je v Ljubljani le 5 novincev v preparandiški šoli, čeravno je c. kr. ministerstvo učiteljskim pripravnikom na Kranjskem ponudilo 12 štipendij po 100 gold. — Ako bi tako jezični bili kakor „Tagbl.“, ki je te dni malo število učencev na neki slovanski dalmatinski gimnaziji pripisal slovanskemu učnemu jeziku, bi tudi mi zarad kopíce letošnjih pripravnikov lahko rekli, da je sad — novoêrine šolske osnove!

— (*40 Hartingerjevih gospodarstvenih podob*) se je na stroške Njih Veličanstva cesarja zopet nakupilo s slovenskim spisom, ki ga je kranjska družba kmetijska po gosp. fajmoštru Jan. Zalokarju oskrbela, za slovenske šole na Kranjskem, in gospod deželni poglavar jih je podelil šolam: v Šmarji, Preserju, Horjulu, na Igu, Predoslju, Smledniku, Predvoru, na Trati, v Gradu, v Lescah, na Bistrici, v Bohinju, na Breznici, v Krškem, Kostanjevici, Loškem potoku, Šentrupertu, Žužemberku, v Mirni peči, pri Beli cerkvi, v Dobrnčah, Semiču, Dragatušu, Adlešičah, Preloki, Oblokah, Grahovem, Žireh, Begnah pri Cerknici, na Razdrtem, v Šentvidu pri Vipavi, v Hrenovicah, Laščah, Dobropolju, Sodrašici, Dobu, Dolu, Vodicah, Zagorju, Višnjigori in na Krki.

— (*Živinorejcem našim*) bode, kakor lani, tudi letos dobro došla novica, da v Kozlerjevi pivarnici (olariji) so začeli zopet pivo (ol) kuhati, ker je nastopilo mrzlejše vreme. Živinorejci ljubljanski in okolice ljubljanske si tedaj zopet lahko po ceni kupujejo vsaki dan frišnih ječmenovih tropin, ki se kaj dobro prileže jo molznim kravam in pitavnim volom.

— (*Muzealnega društva*) letni zbor je jutri popoldne ob 5. uri v sobi zgodovinskega društva; volil se bode v tem zboru tudi nov odbor.

— (*Pesmi Borisa Mirána*) so prišle 30. oktobra na Dunaji na svitlo. Knjiga obsega 10 tiskanih pôl ter veljá 60 krajcarjev. Ker se pa te pesmi ne bodo še precej dobivale pri slovenskih bukvarjih, ker jim bode morda pozneje tudi cena poskočila, in ker bi bilo posamesne iztise razpošiljati nerodno in tudi predrago, zatorej je želeti, da bi se po slovenskih učiliščih in čitalnicah kakor v Mariboru, Trstu, Ljubljani itd. nabirali naročniki ter v večemu številu skupaj pošiljali gosp. J. Stritarju na Dunaji (Wien, Universität).

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Poslednje dni bili so vsi časniki polni razpora, ki je nastal v ministerstvu zarad direktnih volitev v državni zbor in da srpo se za take volitve vlečejo dr. Giskra, dr. Herbst, in dr. Hasner, — drugi ministri pa so tem volitvam nasproti. Novejši dunajski časniki pa prinašajo novico, da so se poravnali med seboj in da direktne volitve ne pridejo, kakor je minister Giskra tiščal, brž iz začetka v obravnavo državnemu zboru, ampak še le potem, ko se ministri na Dunaji pogovoré s poslanci, ki menda 12. decembra pridejo v državni zbor. Mar res mislijo ministri, da s kopico svojih prijatlov, ki jih imajo v državnem zboru, bodo odločne glasove deželnih zborov vničili? Naj se ta važna stvar tudi za nekoliko tednov odloží, veljavna beseda deželnih zborov se ne more vničiti v takem državnem zboru, ki še slovanskih zastopnikov nima iz Češke in Morave! — Presvitli cesar je že na poti domú iz Sueca, kjer se je 17. dne t. m. odprl pomenljivi kanal. Presvitla cesarica mu gré v Trst naproti, in kakor nekteri časniki pripovedujejo, potuje potem v Rim naprej. — Krvavi boj v Dalmaciji še zmiraj traja, in naši armadi, ki je iz polka Maroičičevega že sila veliko vojakov zgubila, ne gré po sreči. Ker je vse polno vojakov v kotorskem okrožji, je, kakor „Wien. Tagbl.“ piše, dragina strašna; kosček kruha, ki je poprej veljal 2 solda, veljá zdaj 8; eno jajce 30 soldov. „N. fr. Presse“ skuša zagovarjati deželnega glavarja, okrajnega glavarja Franca in lahonsko stranko, in vso krivdo valiti na rogovilenje slovanske narodne stranke.

Odgovorni vrednik: **Janez Murnik**. — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik** v Ljubljani.